

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

Polonus 4 (191)
2012

ŚWIĘCONE

Paștele este cea mai mare sărbătoare a tuturor creștinilor de pretutindeni. Învierea lui Isus Cristos este celebrată odată cu venirea primăverii, când reînvie speranța în adevăr, frumos și bine.

Specific polonezilor este ceremonialul împărțirii cu oul sfințit – święcone – simbol al vieții fără de sfârșit, prilej cu care se fac urări reciproce de sănătate, bucurie și succese. Acest străvechi obicei amintește de împărțirea cu „opłatek” din Ajunul Crăciunului, fiind o expresie a sincerității, iubirii și prieteniei, a tradiționalei ospitalități poloneze.

Wielkanoc jest największym świętem wszystkich chrześcijan. Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa obchodzone jest z przyjściem wiosny, kiedy odżywa nadzieja prawdy, piękna i dobra.

Polskim zwyczajem jest ceremonia dzielenia się święconym jajkiem – święcone – symbol życia bez końca; z tej okazji składa się wzajemne życzenia zdrowia, radości i sukcesów. Ten prastary obyczaj przypomina dzielenie się opłatkiem w Wigilię Bożego Narodzenia, będący wyrażeniem szczerości, miłości i przyjaźni, tradycyjnej polskiej gościnności.

În acest spirit, în ziua de 17 aprilie a.c. Asociația Polonezilor din Suceava a organizat, cu sprijinul Uniunii Polonezilor din România, la restaurantul „Gloria”, întâlnirea membrilor săi și a invitaților pentru a ne împărți cu oul sfințit.

Ne-au onorat cu prezența lor preoții din decanatul de Bucovina cu părintele decan Iosif Păuleț, reprezentanți ai autorităților județene și locale, ai Inspectoratului Școlar Județean, ai Forumului German și ai Uniunii Ucrainenilor din Ținutul Bucovina. La întâlnire au fost prezenți și președinții Asociațiilor Polonezilor.

În deschiderea întâlnirii, Stanislava Iachimovschi – președinta Asociației Polonezilor din Suceava, în numele membrilor asociației și al său personal, a urat bun venit oaspeților și a dat cuvântul președintelui Uniunii Polonezilor din România – Ghervazen Longher, mulțumindu-i pentru sprijinul acordat în organizarea acestei întâlniri. Dl. președinte a subliniat semnificația acestei întâlniri specific poloneze păstrate și transmise din generație în generație. A urmat momentul religios cu binecuvântarea și sfințirea bucatelor, rugăciunile Tatăl nostru și Bucură-te Marie, iar în încheiere toți cei prezenți au cântat *Cristos a Înviat*.

Dl. Vasile Ilie – vicepreședintele Consiliului Județean Suceava a transmis salutul președintelui Gheorghe Flutur și a evidențiat buna colaborare a autorităților județului cu minoritatea poloneză din Bucovina. Apoi a luat cuvântul d-na subprefect Angela Zarojanu care a urat un Paște fericit cu bucurie și speranță. În încheiere a luat cuvântul dl. Viorel Seredenciuc – viceprimarul municipiului Suceava care a evidențiat buna conviețuire a diferitelor minorități din Bucovina.

Momentul împărțirii cu oul sfințit a prilejuit celor prezenți să își facă urări de bine și prosperitate. Întâlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, prietenească în marea familie bucovineană.

Stanislava Iachimovschi

W tym roku, w dniu 17 kwietnia Stowarzyszenie Polaków z Suczawy przy pomocy Związku Polaków w Rumunii zorganizowało w restauracji „Gloria” spotkanie swoich członków oraz zaproszonych gości na dzielenie się święconym jajkiem.

Swoją obecnością zaszczytili nas księza z bukowińskiego dekanatu wraz z księdzem dziekanem Iosifem Păuleț, przedstawiciele okręgowych i lokalnych władz, Okręgowego Kuratorium Szkolnego, Forum Niemieckiego oraz Związku Ukraińców – Region Bukowina. Na spotkaniu obecni byli także prezesi Stowarzyszeń Polaków.

Na początku spotkania Stanisława Jakimowska – prezes Stowarzyszenia Polaków w Suczawie, w imieniu członków stowarzyszenia oraz własnym, przywitała gości i oddała głos prezesowi Związku Polaków w Rumunii – Gerwazemu Longherowi, dziękując mu za pomoc w zorganizowaniu tego spotkania. Prezes podkreślił znaczenie tego typowo polskiego obyczaju, zachowanego i przekazywanego z pokolenia na pokolenie. Nastąpił moment religijny z błogosławieństwem i poświęceniem pokarmów, modlitwy „Ojcze nasz” i „Zdrowaś Mario”, a na zakończenie wszyscy obecni zaśpiewali pieśń „Chrystus zmarł wychwał”.

Vasile Ilie – wiceprzewodniczący Rady Okręgu Suczawa przekazał pozdrowienia od przewodniczącego Gheorghe Flutura, podkreślając dobrą współpracę władz okręgu z mniejszością polską na Bukowinie. Następnie zabrała głos wicewojewoda Angela Zarojanu, życząc szczęśliwej Wielkanocy, pełnej radości i nadziei. Na zakończenie wypowiedział się Viorel Seredenciuc – zastępca burmistrza miasta Suczawy, podkreślając dobre współżycie różnych mniejszości z Bukowiny.

Moment dzielenia się święconym jajkiem był okazją do wzajemnego złożenia sobie najlepszych życzeń. Spotkanie odbyło się w ciepłej, przyjacielskiej atmosferze wielkiej bukowińskiej rodziny.

Tłum. B. Breabăn

KALENDARIUM ROCZNIC

2012

CALENDARUL ANIVERSĂRILOR

MAJ

- 1 V** – 95. rocznica śmierci **Juliusza Ochrowicza** (1850-1917), filozofa, psychologa, publicysty i poety;
4 V – 25. rocznica śmierci **Konstantego Jeleńskiego** (1922-1987), publicysty, krytyka, eseisty;
7 V – 145. rocznica urodzin **Władysława Stanisława Reymonta** (1867-1925), powieściopisarza, nowelisty, laureata Nagrody Nobla (1924);
9 V – 75. rocznica urodzin **Marty Fik** (1937-1955), teatrologa, krytyka teatralnego;
10 V – 20. rocznica śmierci **Andrzeja Waligórskiego** (1926-1992), poety, satyryka;

MAI

- 1 V** – 95 de ani de la moartea lui **Juliusz Ochrowicz** (1850-1917), filosof, psiholog, publicist și poet;
4 V – 25 de ani de la moartea lui **Konstanty Jeleński** (1922-1987), publicist, critic, eseist;
7 V – 145 de ani de la nașterea lui **Władysław Stanisław Reymont** (1867-1925), autor de romane, nuvelist, laureat al Premiului Nobel (1924);
9 V – 75 de ani de la nașterea **Martei Fik** (1937-1955), teatrolog, critic de teatru;
10 V – 20 de ani de la moartea lui **Andrzej Waligórski** (1926-1992), poet, satiric;

11 V – 105. rocznica urodzin **Lucyny Krzemienieckiej** (1907-1955), poetki, autorki utworów dla dzieci i młodzieży;

14 V – 145. rocznica urodzin **Adama Sapiehy** (1867-1951), arcybiskupa, metropolity krakowskiego, kardynała;

15 V – 15. rocznica śmierci **Andrzeja Drawicza** (1932-1997), historyka literatury polskiej, tłumacza, eseisty (20 V – 80. rocznica urodzin);

16 V – 70. rocznica śmierci **Bronisława Malinowskiego** (1884-1942), etnologa, socjologa, antropologa społecznego i teoretyka kultury;

18 V – 105. rocznica śmierci **Henryka Jordana** (1842-1907), lekarza, pioniera wychowania fizycznego młodzieży;

19 V – 100. rocznica śmierci **Bolesława Prusa** (1847-1912), pisarza, publicysty;

22 V – 85. rocznica urodzin **Szymona Kobylińskiego** (1927-2002), rysownika, satyryka, historyka i scenografa (15 IV – 10. rocznica śmierci);

23 V – 170. rocznica urodzin **Marii Konopnickiej** (1842-1910), poetki, nowelistki, publicystki, autorki utworów dla dzieci;

24 V – 40. rocznica urodzin **Michała Choromańskiego** (1904-1972), pisarza;

28 V – 140. rocznica urodzin **Mariana Smoluchowskiego** (1872-1917), pioniera fizyki statystycznej;

29 V – 105. rocznica urodzin **Marii Danilewicz-Zielińskiej** (1907-2003), prozaika, krytyka literackiego, bibliografa, dyrektora Biblioteki Polskiej w Londynie;

30 V – 90. rocznica urodzin **Józefa Stompora** (1922-1997), pisarza, lekarza, żołnierza AK, autora powieści o tematyce wojennej;

31 V – 55. rocznica śmierci **Leopolda Staffa** (1878-1957), poety i tłumacza; 60. rocznica śmierci **Eugeniusza Cekalskiego** (1906-1952), reżysera, pedagoga i publicysty.

11 V – 105 ani de la nașterea **Lucynei Krzemienieckea** (1907-1955), poetă, autoare de creații pentru copii și tineret;

14 V – 145 de ani de la nașterea lui **Adam Sapieha** (1867-1951), arhiepiscop, metropolit de Cracovia, cardinal;

15 V – 15 ani de la moartea lui **Andrzej Drawicz** (1932-1997), istoric al literaturii polone, traducător, eseist (20 V – 80 de ani de la naștere);

16 V – 70 de ani de la moartea lui **Bronisław Malinowski** (1884-1942), etnolog, sociolog, antropolog al comunităților umane și teoretician al culturii;

18 V – 105 ani de la moartea lui **Henryk Jordan** (1842-1907), medic, pionier al educației fizice pentru tineret;

19 V – 100 de ani de la moartea lui **Bolesław Prus** (1847-1912), scriitor, publicist;

22 V – 85 de ani de la nașterea lui **Szymon Kobyliński** (1927-2002), desenator, satiric, istoric și scenograf (15 IV – 10 ani de la moarte);

23 V – 170 de ani de la nașterea **Mariei Konopnicka** (1842-1910), poetă, nuvelistă, publicistă, autoare de creații pentru copii;

24 V – 40 de ani de la nașterea lui **Michał Choromański** (1904-1972), scriitor;

28 V – 140 de ani de la nașterea lui **Marian Smoluchowski** (1872-1917), pionier al fizicii statistice;

29 V – 105 ani de la nașterea **Mariei Danilewicz-Zielińska** (1907-2003), prozatoare, critic literar, bibliograf, director al Bibliotecii Polone din Londra;

30 V – 90 de ani de la nașterea lui **Józef Stompor** (1922-1997), scriitor, medic, soldat al Armatei Naționale, autor de romane cu tematică de război;

31 V – 55 de ani de la moartea lui **Leopold Staff** (1878-1957), poet și traducător; 60 de ani de la moartea lui **Eugeniusz Cekalski** (1906-1952), regizor, pedagog și publicist.

Barbara Breabăn

Kronika bukowińskich Polaków 1912 Cronica polonezilor bucovineni

Kwiecień

04.01-06. – **Czerniowce:** W Kinoteatrze Ludowym w okresie Wielkiego Tygodnia wyświetlano 36 kolorowych obrazów pt. „Życie i męka Chrystusa”.

04.06. – **Czerniowce:** Minęła 50. rocznica pierwszego posiedzenia Sejmu bukowińskiego, którego posłami byli również Polacy: Stefan Aywas, Krzysztof Jakubowicz, Adam Jaworski, Jakub Petrowicz, Jerzy Turecki, Wiktor Tustanowski, Jan Wojnarowicz, Mikołaj Zacharyasiewicz.

04.06. – **Czerniowce,** Dom Polski: Sekcja dobroczynności TBPiCP przy udziale ks. Leopolda Schweigera, Kwiatkowskiej, Rapfowej i Warteresiewiczowej rozdzie-

Aprilie

04.01-06. – **Cernăuți:** La Cinematograful Popular, în Săptămâna Mare, s-au proiectat 34 de tablouri color intitulate „Viața și patimile lui Cristos”.

04.06. – **Cernăuți:** S-au împlinit 50 de ani de la prima ședință a Seimului bucovinean în care au fost și deputați polonezi: Stefan Aywas, Krzysztof Jakubowicz, Adam Jaworski, Jakub Petrowicz, Jerzy Turecki, Wiktor Tustanowski, Jan Wojnarowicz, Mikołaj Zacharyasiewicz.

04.06. – **Cernăuți,** Casa Polonă: Secția Caritativă a APAF și de L cu participarea pr. Leopold Schweiger, Kwiatkowska, Rapfowa și Warteresiewiczowa a îm-

liła pomiędzy 48 ubogich rodzin polskich pieczywo i wędliny na święcone.

04.<07. – Czerniowce: Odbyło się półroczne walne zgromadzenie członków Towarzystwa Akademickiego „Lechia”. Zaprzeczono pogłoskom, jakoby członkowie „Lechii” brali udział w ostatnich czerniowieckich bójkach ulicznych. W ostatnim półroczu „Lechia” wysłała 93, a otrzymała 142 listy, obracała kwotą 1433,05 k. Postanowiono zgromadzić własny księgozbiór i w związku z tym zwrócić się do firm krakowskich, lwowskich i wiedeńskich z odpowiednimi propozycjami. Zażądano po raz ostatni zwrotu księgi z wycinkami „Lechii” niezwróconymi przez „Ogniwo”. Wybrano prezydium w składzie: T. Dihm – prezes, J. W. Żuryk – zastępca prezesa, W. Michniewicz – sekretarz, J. Machowski – skarbnik. Powołano komisję egzaminacyjną „Lechii”. Uchwalono dopuścić do egzaminu nowych członków „Lechii”: Bohosiewiczza, Branowitzera, Kaczkowskiego i Żukowskiego. Wybrano komisję dla rewizji statutu i opracowania regulaminu.

04.<14. – Czerniowce: Zapadła decyzja o przeniesieniu do Wiednia, po pięcioletniej wysoko cenionej przez rodaków pracy w charakterze superiora miejscowego domu księży jezuitów oraz moderatora Sodalicii Marińskiej pań, panien, uczennic i panów, ks. Juliana Smodlibowskiego.

04.14. – Banilów n/Czeremoszem: Odbyło się droczne walne zgromadzenie miejscowego Koła TSL. Wybrano nowy wydział: Antoni Kosiński – przewodniczący, Michał Szweiger – zastępca przewodniczącego, Stefania Przyborowska – sekretarka, Kajetan Solski – skarbnik, Jan Kondratowicz – bibliotekarz. Postanowiono zmienić lokal i w nowym 28 kwietnia urządzić obchód ku czci Zygmunta Krasieńskiego.

04.14. – Czerniowce, Bursa Rękodzielnicza im. J. Kilińskiego: Odbyło się święcone terminatorów, podczas którego przemawiał ks. Jakub Demitrowski, dr E. Mitkiewicz z wszystkimi dzielił się święconym jajkiem, rozdano numer nowego czasopisma „Terminator Polski”, śpiewano pieśni nabożne i patriotyczne, a naczelnik „Sokoła” zachęcał młodzież rękodzielniczą do ćwiczeń gimnastycznych na boisku „Sokoła” w każdą niedzielę po południu. Podziękowano również Binderowej, Góreckiemu, Kaczmarowskiej, Kremerowej i Mathiasowi za ofiarowane wiktuały.

04.14. – Czerniowce, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”: Ukonstytuował się nowo wybrany wydział: W. Wejdelek – prezes, K. Tokarski – wiceprezes, Władysław Strzałkowski – sekretarz, Kazimierz Niewiadomski – zastępca sekretarza, J. Świtek – rachmistrz, A. Böhm – gospodarz sokolni, L. Mendrak – gospodarz boiska, Władysław Barth – bibliotekarz, E. Rottenburg, Stanisław Siarczyński i A. Walewski – bez funkcji.

04.17. – Czerniowce, lokal „Gwiazdy”: Odbyło się tradycyjne święcone rodzin i przedstawicieli wszystkich organizacji polskich. Wśród licznych mówców znaleźli

părțit unui număr de 48 de familii poloneze sărace pâini și mezeluri pentru Paște.

04.<07. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală bianuală a membrilor Societății Universitare „Lechia”. S-au negat zvonurile că membrii „Lechiei” ar fi participat la ultimele confruntări de stradă. În ultimele 6 luni, „Lechia” a trimis 93 de scrisori și a primit 142, a operat cu 1433,05 c. S-a stabilit să se adune cărți pentru propria bibliotecă și, în acest sens, să se adreseze firmelor din Cracovia, Lvov și Viena. Pentru ultima dată, s-a cerut Asociației „Ogniwo” returnarea cărții cu decupări ale „Lechiei”. S-a ales conducerea alcătuită din: T. Dihm – președinte, J.W. Żuryk – vicepreședinte, W. Michniewicz – secretar, J. Machowski – trezorier. S-a înființat comisia de examinare. S-a stabilit admiterea la examen a noilor membri: Bohosiewicz, Branowitz, Kaczkowski și Żukowski. S-a ales comisia de revizuire a statutului și de redactare a regulamentului.

04.<14. – Cernăuți: S-a decis mutarea la Viena a pr. Julian Smodlibowski, după o activitate de cinci ani apreciată de către compatrioți în calitatea lui de superior al casei preoților iezuiți și moderator al Societății Mariane a doamnelor, domnișoarelor, elevelor și domnilor.

04.14. – Bănila pe Ceremuș: A avut loc adunarea generală anuală a Cercului SȘP din localitate. A fost aleasă noua conducere: Antoni Kosiński – președinte, Michał Szweiger – vicepreședinte, Stefania Przyborowska – secretară, Kajetan Solski – trezorier, Jan Kondratowicz – bibliotecar. S-a stabilit schimbarea localului, iar în cel nou să se organizeze, în ziua de 28 aprilie, sărbătorirea lui Zygmunt Krasieński.

04.14. – Cernăuți, Internatul Meșteșugăresc „J. Kiliński”: S-a sărbătorit împărțirea cu oul sfințit a ucenicilor în timpul căreia a vorbit pr. Jakub Demitrowski, dr. E. Mitkiewicz s-a împărțit cu toți cu oul sfințit, s-a împărțit noul număr al publicației „Terminator Polski”, s-au cântat cântece religioase și patriotice, iar șeful Asociației „Sokół” a îndemnat tinerii meșteșugari să participe la exercițiile de gimnastică de pe terenul Asociației, în fiecare duminică după-amiază. De asemenea, s-au adus mulțumiri următoarelor persoane: Binderowa, Górecki, Kaczmarowska, Kremerowa și Mathias pentru alimente.

04.14. – Cernăuți, Asociația de Gimnastică „Sokół”: S-a constituit noua conducere aleasă: W. Wejdelek – președinte, Władysław Strzałkowski – secretar, Kazimierz Niewiadomski – secretar adjunct, J. Świtek – contabil, A. Böhm – administrator, L. Mendrak – administratorul terenului, Władysław Barth – bibliotecar, E. Rottenburg, Stanisław Siarczyński și A. Walewski – fără funcții.

04.17. – Cernăuți, localul Asociației „Gwiazda”: A avut loc tradiționala întâlnire de sfințit a familiilor și reprezentanților tuturor organizațiilor poloneze. Printre nu-

się: ks. Jakub Demitrowski, Antoni Kamiński, dr Stanisław Kwiatkowski, Antoni Panecki i Walery Skwarnicki.

04.<18. – **Czerniowce:** Prezesem Towarzystwa Upiększenia Miasta został wybrany emerytowany starszy radca górniczy Faustyn Krasucki.

04.19. – **Czerniowce:** Zarząd Koła TSL pod przewodnictwem dr. Stanisława Kwiatkowskiego uchwalił urządzić uroczysty obchód uroczystości Królowej Korony Polskiej i Uchwalenia Konstytucji 3 Maja w niedzielę 5 maja. Zapowiedział zwrócić się w tej sprawie do wszystkich miejscowych organizacji i instytucji polskich oraz ogłoszenie programu obchodu.

04.21. – **Bojan,** Czytelnia Polska: Miejscowi Polacy spożyli tradycyjne wspólne święcone, wysłuchali przemówień ks. kan. Jakuba Cwynarskiego, delegata czerniowieckiego „Ogniska”, szeregu toastów i odczytu Demitrowskiego o Zygmuncie Krasińskim z racji setnej rocznicy jego urodzin. Wieczorem zaś odbyło się walne zgromadzenie członków Czytelni, którzy wybrali wydział: W. Płukasiewicz – prezes, E. Biedrzycki – zastępca prezesa, J. Gabryluk – sekretarz, F. Sozański – zastępca sekretarza, J. Lambo – skarbnik, I. Dutkiewicz – zastępca skarbnika, L. Zawadzka – bibliotekarka, J. Kulin – gospodarz, I. Pijecki – zastępca gospodarza.

04.21. – **Czerniowce:** Z okazji setnej rocznicy urodzin Zygmunta Krasińskiego wychowankowie Bursy Katolickiej im. Issakowicza urządzili uroczystość ku czci wieszca narodowego. W programie znajdował się odczyt „Kilka słów o Krasińskim”, deklamacje, śpiewy solowe i chóralne oraz występ orkiestry wychowanków Bursy.

04.21. – **Paltynosa,** Czytelnia Polska: Odbyło się walne zgromadzenie członków celem wyboru nowego wydziału i ożywienia instytucji. Do owego wydziału weszli: Karol Żyta – prezes, Franciszek Lehocki – zastępca prezesa, Wiktor Kurudz – sekretarz, Karol Loy – skarbnik, Michał Krandel – bibliotekarz, Teofil Morawski – gospodarz, Jakub Break, Jakub Buganiuk, Jerzy Lehocki, Józef Lehocki i A. Łakościuc – bez funkcji. Miejscowy korespondent podpisany kryptonimem Uczestnik napisał sprawozdanie z tego wydarzenia i zaznaczył, że nowy prezes kilka lat spędził w Stanach Zjednoczonych i rokuje nadzieje na dobre prowadzenie instytucji. Korespondencja opublikowana została w 34. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 28 kwietnia.

04.21. – **Czerniowce:** Odbył się wzlot inż. Aurelego Vlaicu na monoplane. Celem udostępnienia pokazu szerszej publiczności uruchomiono w tym dniu dodatkowe pociągi między Czerniowcami a Suczawą. Powtórny pokaz lotu odbył się 28 kwietnia

04.21. – **Kaczyka:** Odbyło się doroczne walne zgromadzenie miejscowego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Wybrano prezesa (radca górniczy Leon Cehak), wiceprezesa (student prawa Władysław Grabowski), członków wydziału (N. Hofbauer, J. Jaglarz,

meroşii vorbitori s-au aflat: pr. Jakub Demitrowski, Antoni Kamiński, dr. Stanisław Kwiatkowski, Antoni Panecki și Walery Skwarnicki.

04.<18. – **Cernăuți:** Faustyn Krasucki – consilierul superior în minerit și pensionar a fost ales președinte al asociației Ornării Orașului.

04.19. – **Cernăuți:** Conducerea Cercului SȘP sub conducerea dr. Stanisław Kwiatkowski a decis să organizeze duminică 5 mai o festivitate închinată Reginei Coroanei Poloniei și Adoptării Constituției din 3 Mai. A anunțat că se va adresa, în această problemă, tuturor organizațiilor și instituțiilor poloneze locale și va anunța programul festivității.

04.21. – **Boian,** Societatea de Lectură: Polonezii din localitate s-au împărțit cu oul sfințit, au ascultat alocuțiunile pr. canonic Jakub Cwynarski – delegatul Asociației „Ognisko” din Cernăuți, o serie de toasturi și referatul lui Demitrowski despre Zygmunt Krasiński cu prilejul centenarului nașterii sale. Iar seara a avut loc adunarea generală a membrilor Societății care au ales conducerea: W. Płukasiewicz – președinte, E. Biedrzycki – vicepreședinte, J. Gabryluk – secretar, F. Sozański – secretar adjunct, J. Lambo – trezorer, I. Dutkiewicz – trezorer adjunct, L. Zawadzka – bibliotecară, J. Kulin – administrator, I. Pijecki – ajutor de administrator.

04.21. – **Cernăuți:** Cu prilejul centenarului nașterii lui Zygmunt Krasiński elevii Internatului Catolic „Issakowicz” au organizat o festivitate în memoria bardului național. Programul a cuprins o conferință „Câteva cuvinte despre Krasiński”, recitări, cântece solo și corale precum și evoluția orchestrei elevilor Internatului.

04.21. – **Păltinoasa,** Societatea Polonă de Lectură: A avut loc adunarea generală a membrilor în scopul alegerii noii conduceri și animării organizației. În noua conducere au intrat: Karol Żyta – președinte, Franciszek Lehocki – vicepreședinte, Wiktor Kurudz – secretar, Karol Loy – trezorer, Michał Krandel – bibliotecar, Teofil Morawski – administrator, Jakub Break, Jakub Buganiuk, Jerzy Lehocki, Józef Lehocki și A. Łakościuc – fără funcții. Un corespondent din localitate semnat cu criptonimul Participant a scris o dare de seamă despre acest eveniment și a menționat că noul președinte a petrecut câțiva ani în Statele Unite și că speră într-o bună conducere a instituției. Corespondența a fost publicată în nr. 34 al „Gazetei Polone” de duminică 28 aprilie.

04.21. – **Cernăuți:** A avut loc zborul ing. Aurel Vlaicu cu un monoplan. În scopul participării unui public mai larg, în această zi s-au suplimentat trenuri între Cernăuți și Suceava. Următoarea demonstrație de zbor a avut loc în ziua de 28 aprilie.

04.21. – **Cacica:** A avut loc adunarea generală anuală a asociației de Gimnastică „Sokół” din localitate. Au fost aleși președintele (consilierul minier Leon Cehak), vicepreședintele (studentul la drept Władysław Grabowski), membrii conducerii (N. Hofbauer, J. Jaglarz,

A. Kozubski, B. Krzemieniecki, F. Lewandowski, dr Weidling), członków komisji kontrolującej (inspektor szkolny Józef Grabowski, superior ks. Wojciech Grabowski, Stefan Wyporek). Miejscowy korespondent podpisany kryptonimem G. zdał sprawę z tego wydarzenia i zapowiedział dwie impezy przewidziane na 4 maja w korespondencji pt. „Kaczyka, d. 22 kwietnia”, która ukazała się drukiem w rubryce Listy z kraju 33. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 25 kwietnia.

04.25. – Bojan: Miejscowy korespondent podpisany kryptonimem Ob. napisał korespondencję, w której zdał sprawę ze święconego i walnego zgromadzenia członków miejscowej Czytelni Polskiej. Korespondencja „Bojan, 25 kwietnia 1912 r.” została opublikowana w 34. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 28 kwietnia.

04.27. – Czerniowce, Rada Miejska: Uptłynął termin składana podań o wsparcie niezdolnych do pracy z fundacji im. Antoniego bar. Kochanowskiego, honorowego prezydenta miasta. Jedno wsparcie wartości 50 k przedznaczone było dla ubożego narodowości polskiej.

04.<28. – Czerniowce: Prezydent powołał komisarza powiatowego z Zastawnej Maksymiliana Soniewickiego do Rządu Krajowego.

04.<28. – Czerniowce: Minister robót publicznych mianował starszymi inżynierami w państwowej służbie budowlanej na Bukowinie m.in. inż. Alojzego Friedla i inż. Franciszka Łowczyńskiego.

04.<28. – Czerniowce: Krajowy inspektor szkolny Dionizy Simonovici zlustrował Gimnazjum Polskie i zajęcia z wszystkich przedmiotów.

04.<28. – Czerniowce: W łonie „Lechii” zorganizował się Klub Sportowy „Litwa”.

04.28. – Czerniowce, II Uzupełniająca Szkoła Przemysłowa: Zakończył się trwający od 2 października 1911 r. rok szkolny, którego uwieńczeniem była czynna wystawa prac terminatorów tej szkoły pod dyrekcją Jana Kamińskiego. Na 354 uczniów Polakami było 62.

04.28. – Czerniowce, Teatr Miejski: Polscy amatorzy czerniowieccy wystawili „Damy i huzary” Aleksandra Fredry na dochód Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza. Przedstawienie aranżowali Kazimierz Niewiadomski i Maria Witkowska. Rozprowadzaniem biletów zajmował się Kajetan Romanowicz we własnym sklepie przy Rynku 7.

04.28. – Dawidy Zrąb, Czytelnia Polska TSL: Miejscowi Polacy uroczystie obchodzili setną rocznicę urodzin Zygmunta Krasieńskiego. Uroczystość zagał miejscowy nauczyciel ludowy Władysław Partyka, który przedstawił życie, dzieła i znaczenie poety w dziejach narodu. W półtoragodzinnym wykładzie Tytus Czerkawski zarysował ogólnie dzieje narodu polskiego i zachęcał do solidarności z rodakami i ofiarnej służby dla Polski. Potem odśpiewano kilka pieśni narodowych, obdzielono dzieci podarkami i zaczęto zabawę taneczną.

04.28. – Seret, Czytelnia Polska: Odbyło się III. zwyczajne walne zgromadzenie członków miejscowej

A. Kozubski, B. Krzemieniecki, F. Lewandowski, dr. Weidling), membrii comisiei de revizie (inspectorul școlar Józef Grabowski, pr. superior Wojciech Grabowski, Stefan Wyporek). Corespondentul local semnat cu criptonimul G. a relatat despre acest eveniment și a anunțat două manifestări prevăzute pentru ziua de 4 mai în corespondența intitulată „Cacica, 22 aprilie” tipărită la rubrica Scrisori din țară în nr. 33 al „Gazetei Polone” de joi 25 aprilie.

04.25. – Boian: Un corespondent din localitate semnat cu criptonimul Ob, a trimis o corespondență despre întâlnirea de oul sfințit și adunarea generală a membrilor Societății Polone de Lectură. Corespondența „Boian, 25 aprilie 1912” a fost publicată în nr. 34 al „Gazetei Polone” de duminică 28 aprilie.

04.27. – Cernăuți, Consiliul Orășenesc: A trecut termenul de predare a cererilor pentru sprijinirea celor inapți de muncă de la fundația baronului Antoni Kochanowski, președinte de onoare al orașului. Unul din ajutoare în valoare de 50 c. a fost atribuit unei persoane sărace de naționalitate polonă.

04.<28. – Cernăuți: Președintele a numit comisarul districtului din Zastavna în persoana lui Maksymilian Soniewicki în Guvernul Țării.

04.-28. – Cernăuți. Ministrul lucrărilor publice a numit inginerii șefi în serviciul construcțiilor de stat din Bucovina: ing. Alojz Friedel și ing. Franciszek Łowczyński.

04.<28. – Cernăuți: Inspectorul școlar Dionizy Simonovici a inspectat Gimnaziul Polonez și a asistat la diferite obiecte.

04.<28. – Cernăuți: În sânul Asociației „Lechia” s-a constituit Clubul Sportiv „Litwa”.

04.28. – Cernăuți, Școala Industrială Complementară II: S-a încheiat anul școlar început la 2 octombrie 1911 cu o expoziție a lucrărilor ucenicilor acestei școli conduse de dir. Jan Kamiński. Din 354 de elevi, 62 erau polonezi.

04.28. – Cernăuți, Teatrul Orășenesc: Amatorii polonezi din localitate au pus în scenă „Dame și husari” de Aleksander Fredro în beneficiul Internatului Polonez „A. Mickiewicz”. Spectacolul a fost pus în scenă de Kazimierz Niewiadomski și Maria Witkowska. De vânzarea biletelor s-a ocupat Kajetan Romanowicz în prăvălia sa din Rynek 7.

04.28. – Davideni Zrąb, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: Polonezii din localitate au sărbătorit festiv centenarul nașterii lui Zygmunt Krasieński. Festivitatea a fost deschisă de învățătorul școlii populare din localitate Władysław Partyka care a prezentat viața, opera și însemnătatea poetului în istoria poporului. Într-un discurs de o oră și jumătate Tytus Czerkawski a schițat, în general, istoria poporului polonez și a îndemnat la solidaritate cu compatrioții și slujire a Poloniei. Apoi s-au cântat câteva cântece naționale, s-au împărțit daruri pentru copii și a început petrecerea dansantă.

04.28. – Siret, Societatea Polonă de Lectură: A avut loc cea de a III-a adunare generală ordinară a membri-

Spółki Oszczędności i Pożyczek. Wybrano nowy zarząd i radę nadzorczą.

05.<01. – Wiedeń: Cesarz mianował dr. Bazylego Duzinkiewicza rzeczywistym radcą dworu. Dotąd Duzinkiewicz posiadał tytuł i charakter radcy dworu bukowińskiego Rządu Krajowego.

05.<01. – Wiedeń: Minister wyznań i oświaty mianował suplenta gimnazjalnego w Serecie Sylwestra Jaryczewskiego rzeczywistym nauczycielem w tamtejszym gimnazjum.

05.<01. – Wilawcze: W uznaniu zasług dla gminy Rada Gminy nadała obywatelstwo honorowe waszkowickiemu staroście powiatowemu Michałowi Romaszkanowi.

dr Jan Bujak – Kraków

lor Societății de Economii și Împrumuturi din localitate. A fost aleasă noua conducere și consiliul de administrație.

05.<01. – Viena: Împăratul a numit pe dr. Bazyli Duzinkiewicz consilier al curții în fapt. Până acum Duzinkiewicz avea titlul de consilier al curții pe lângă Guvernul bucovinean al Țării.

05.<01. – Viena: Ministrul cultelor și învățământului l-a numit pe Sylwester Jaryczewski până acum suplinitor la gimnaziul din Siret cu fixare pe post la același gimnaziu.

05.<01. – Wilawcze: Ca o recunoaștere a meritelor pentru comună, Consiliul Comunal i-a conferit titlul de cetățean de onoare lui Michał Romaszkan – staroste districtului din Vășcăuți.

Trad. St. Iachimovschi

PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA

FRUMOASĂ ESTE TOATĂ
POLONIA NOASTRĂ

OPACTWO CYSTERSÓW W SZCZYRZYCU

Szczyrzyc jest drugim nieprzerwanie istniejącym klasztorem cystersów na ziemiach polskich. Jego fundatorem w 1234 r. był wojewoda krakowski Teodor Gryfita. Początkowo siedziba cystersów była w Ludźmierzu. Nie jest znany powód, dla którego zakonnicy przenieśli się do Szczyrzyc. Prawdopodobnie związane było to z napadami Tatarów na te ziemie.

Cystersi szczyrzyccy założyli miasto Nowy Targ, zbudowali obronny zamek w Szaflarach, zamienili dzikie tereny w uprawne pola, uregulowali biegi rzek, budowali mosty, a ponadto kształcili młodzież w rzemiośle, zwłaszcza związanym z rolnictwem.

W okresie zaborów utracili ziemię, zakazane było im przyjmować do klasztoru nowych braci, ale pozwolono im założyć czteroklasową szkołę dla wiejskich dzieci.

Podczas okupacji hitlerowskiej w opactwie znalazło schronienie wielu uchodźców z różnych zakątków Polski. Prowadzono tajne nauczanie, które po 1945 r. przekształcone zostało w Prywatne Gimnazjum Ojców Cystersów, zamknięte przez władze komunistyczne w 1955 r.

Po przemianach ustrojowych w Polsce cystersi odkupili część ziemi, zamierzając kontynuować tradycje agrarne zakonu.

Obecnie w zespole zabudowań opactwa znajduje się kościół z 1620 r. z barokowym wyposażeniem. Wewnątrz cudowny obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, koro-

ABAȚIA CISTERCIENILOR DIN SZCZYRZYC

Szczyrzyc este a doua mănăstire de cistercieni care funcționează fără întrerupere pe pământul Poloniei. Fondatorul ei a fost, în anul 1234, voievodul de Cracovia, Teodor Gryfita. La început sediul cistercienilor a fost la Ludźmierz. Nu este cunoscut motivul pentru care călugarii s-au mutat la Szczyrzyc. Probabil, acest lucru este legat de atacurile tătarilor în aceste ținuturi.

Cistercienii din Szczyrzyc au întemeiat orașul Nowy Targ,

au construit castelul fortificat în localitatea Szaflary, au schimbat terenurile sălbatice în câmpuri cultivabile, au regularizat cursurile râurilor, au construit poduri, iar pe lângă aceasta, au educat tineretul în meserii legate, mai ales, de agricultură.

În perioada împărțirii Poloniei, au pierdut pământurile, n-au avut voie să primească în mănăstire noi frați, dar li s-a permis să înființeze o școală cu patru clase pentru copiii țăranilor.

În timpul ocupației hitleriste, în abație s-au adăpostit mulți refugiați din toate colțurile Poloniei. Au condus învățământul clandestin care, după anul 1945, a fost transformat în Gimnaziul Privat al Părinților Cistercieni, închis de autoritățile comuniste în 1955.

După schimbările de regim din Polonia, cistercienii au răscumpărat o parte din pământuri, intenționând să continue tradițiile agrare ale mănăstirii.

În prezent, în complexul de clădiri ale abației, se află biserica din anul 1620, cu dotările baroce. Înăuntru icoana Maicii Domnului cu Pruncul, făcătoare de minuni, încoronată cu coroane papale în 1984. În componența

nowany koronami papieskimi w 1984 r. W skład zespołu klasztorowego wchodzi zabytkowy spichlerz murowany z XVII w. z obszerną sienią oraz pięknym kamiennym portalem, ozdobionym herbem Korczak. W 1954 r. w klasztorze zorganizowano muzeum, w którego zbiorach znajduje się kolekcja starych obrazów, wśród których dwa namalowane przez Stanisława Samostrzelnika (1476-1541), nadwornego malarza króla Zygmunta Starego. Są tu zbiory numizmatyczne, staropolskie zegary, rękopisy z XIII w. i czasów późniejszych, starodruki, naczynia i szaty liturgiczne. Bardzo cennym eksponatem jest XIX-wieczna kopia mapy świata, powstałej w XIII w. w klasztorze benedyktynów w Epsdorff. Jest to jedyny egzemplarz w Polsce.

W klasztorze mieści się najstarszy browar w Polsce. Powstał on w 1623 r. za czasów Opata Stanisława Drohojskiego. Dzieje warzenia piwa przedstawiono w jednej z sal muzeum klasztorowego, zebrano tam również unikalną kolekcję etykiet szczyrzyckiego piwa.

Za szczególne męstwo w czasie II wojny światowej opactwo szczyrzyckie zostało odznaczone Krzyżem Virtuti Militari.

Barbara Breabăn

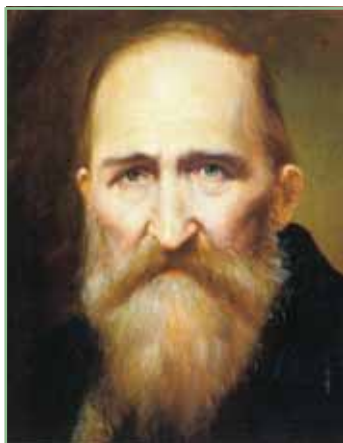
complexului mănăstiresc se află un hambar istoric de cărămidă, din secolul al XVII-lea, cu o tindă vastă, precum și un portal de piatră, împodobit cu blazonul Korczak. În anul 1954 în mănăstire a fost organizat un muzeu cu exponate ce cuprind o colecție de tablouri vechi, printre care două pictate de Stanisław Samostrzelnik (1476-1541), pictorul curții regelui Zygmunt Stary. Sunt aici exponate numismatice, ceasuri poloneze vechi, manuscrise din secolul al XIII-lea și din secolele următoare, tipărituri vechi, vase și veșminte liturgice. Un exponat foarte prețios este o copie din secolul al XIX-lea a hărții lumii, care a fost elaborată în secolul al XIII-lea la mănăstirea benedictinilor din Epsdorff. Acesta este unicul exemplar din Polonia.

În mănăstire se află cea mai veche fabrică de bere din Polonia. A fost înființată în anul 1623 în timpul abatelui Stanisław Drohojski. Istoria producției de bere este prezentată în una din sălile muzeului mănăstirii, unde se află, de asemenea, colecția unicat de etichete pentru berea szczyrzyciană.

Pentru curajul deosebit din timpul celui de al II-lea război mondial, abația din Szczyrzyc a fost distinsă cu Crucea Virtuti Militari.

Tytan pracy

Najczęściej określa się go jako najpłodniejszego spośród polskich powieściopisarzy. Przez 75 lat swojego życia napisał setki powieści i nowel oraz 40 tys. listów. Józef Ignacy Kraszewski – postać trochę zapomniana przez dzisiejszych czytelników. Ceniony i znany za życia, doczekał się wielu zaszczytów ze strony mu współczesnych, głosy uznania napływały nie tylko z kraju, ale również z zagranicy, został pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skałce w Krakowie. W związku z przypadającą w tym roku dwusetną rocznicą urodzin pisarza, obchodzimy ustanowiony przez Senat RP Rok Józefa Ignacego Kraszewskiego. Warto z tej okazji przyrzeć się bliżej niektórym wątkom z biografii artysty, zarówno tym powszechnie znanym, jak i tym, które czynią jego życiorys ciekawszym i bardziej wyjątkowym.

Przyszedł na świat 27 lipca 1812 r. w Warszawie. Dzieciństwo spędził w Romanowie, pod opieką babci Anny Malskiej i prababki Konstancji Nowowiejskiej. Kobiety te były też jego pierwszymi nauczycielkami, nauczyły go czytać i pisać. Dalsze nauki pobierał w Białej

Titanul muncii

Cel mai frecvent este definit ca cel mai fecund dintre romancierii polonezi. În cei 75 de ani de viață a scris sute de romane și nuvele precum și 40 de mii de scrisori. Józef Ignacy Kraszewski – o figură puțin uitată de către cititorii de astăzi. Apreciat și cunoscut în timpul vieții, s-a bucurat de multe onoruri din partea contemporanilor săi, aprecierile venind nu doar din țară, ci și din străinătate, a fost înmormântat în Cripta Oamenilor de Merit din Skałka în Cracovia. Legat de împlinirea, în acest an, a 200 de ani de la nașterea scriitorului, prin hotărârea Senatului R.P. sărbătorim Anul lui Józef Ignacy Kraszewski. Cu acest prilej, merită să privim mai

Podlaskiej, Lublinie, Świsłoczy. Studiował na wydziale literackim w Wilnie. Jako siedemnastolatek próbował już swoich sił jako pisarz. Mimo wychowania w duchu patriotycznym, kultywowania polskości, nie wziął udziału w powstaniu listopadowym. Niektóre źródła podają, że przyczynił się do tego sprzeciw rodziny, która obawiała się o bezpieczeństwo młodego Kraszewskiego. Inne natomiast informują, że w 1830 r. został aresztowany za działalność w Towarzystwie Mnezerów. W 1837 r. przeniósł się na Wołyń, gdzie poślubił Zofię Woroniczównę. Wiele razy zmieniał miejsce zamieszkania: Omelno, Gródek, Hubin, Żytomierz, Warszawa, Drezno. Wszędzie jednak poświęcał się pracy, prowadził również bujne życie towarzyskie, nawiązywał romanse, m.in. z aktorką Marią Benks, młodą wdową Florą Heinitz czy dziennikarką Christine von Thaler.

Mimo natłoku pracy pisarskiej, nieustannego zgłębiania historii, tworzenia powieści prowadził wyczerpujące życie zawodowe. Osiedlając się na Wołyniu został również kuratorem szkół wyższych, piastował ten urząd nieodpłatnie. Sprawdzał poprawność procedur egzaminacyjnych, stosunek nauczycieli do uczniów. Wspierał finansowo biedniejszych kandydatów do szkół, kupował im książki, opłacał naukę, a niektórych nawet utrzymywał. Zawsze znajdował jednak czas na pisanie. Tylko w roku 1840 napisał aż 11 tomów! Wydawał również miesięcznik „Atheneum”, regularnie wyjeżdżał służbowo. Słusznie Konrad Prószyński nazwał go „największym pracownikiem w piśmiennictwie polskim”.

Kraszewskiego często nękały choroby, powracający kaszel i katar, towarzyszące rozedmie płuc, chroniczna bezsenność, kamienie nerkowe, problem ze wzrokiem. Szukał wówczas ukojenia sięgając po opium, które pomagało mu znieść trudy bezsennych nocy. Do śmierci doprowadziło go wiele nakładających się na siebie okoliczności. Podupadły na zdrowiu Kraszewski został oskarżony przez rząd pruski o szpiegostwo, za co spędził dwa lata w twierdzy w Magdeburgu. Po wpłaceniu okupu zdecydowano się uwolnić chorego pisarza, który chcąc podratować swoje zdrowie wyjechał na południe Europy, gdzie doświadczył trzęsienia ziemi. 19 marca 1887 r. dotarł do Genewy, gdzie zmarł na zapalenie płuc.

Na podstawie licznych powieści, nowel i listów można odtworzyć cały światopogląd Kraszewskiego, światłość w sprawie własności ziemskich, systemu feudalnego, walki o niepodległość, czystość języka ojczystego czy niechęć do kosmopolityzmu szlachty. Jako publicysta, w czasie, gdy został redaktorem „Gazety codziennej” (później „Gazety polskiej”), naraził się pewnym środowiskom jako zwolennik asymilacji Żydów czy krytyk stronnictwa konserwatywnego. Stał się wówczas adresatem licznych listów i szykan. Również po śmierci pisano, wyrażając dość subiektywne opinie

індеaproape unele fire ale biografiei artistului, atât cele, în general, cunoscute, cât și cele care fac biografia lui mai interesantă și excepțională.

A venit pe lume la 27 iulie 1812 în Varșovia. Și-a petrecut copilăria în Romanów sub îngrijirea bunicii Anna Malska și a străbunicii Konstancja Nowowiejska. Aceste femei au fost și primele lui învățătoare, l-au învățat să citească și să scrie. Învățătura și-a continuat-o în Biała Podlaska, Lublin, Świsłocz. A studiat la facultatea de litere din Vilnius. Deja la vârsta de șaptesprezece ani și-a încercat puterile ca scriitor. În ciuda educației în spirit patriotic, a cultivării spiritului polonez, nu a luat parte la insurecția din noiembrie. Unele izvoare spun că la aceasta a contribuit împotrivirea familiei care se temea pentru siguranța tânărului Kraszewski. Altele în schimb informează că, în anul 1830, a fost arestat pentru activitatea în Societatea Secretă a Tineretului Polonez. În anul 1837 s-a mutat în Volânia unde s-a căsătorit cu Zofia Woroniczówna. S-a mutat de nenumărate ori în: Omelno, Gródek, Hubin, Żytomierz, Varșovia, Dresda. Totuși peste tot s-a dedicat muncii, a dus și o viață activă de societate, a avut legături, printre altele, cu actrița Maria Benks, cu tânăra văduvă Flora Heinitz sau cu jurnalista Christine von Thaler.

În ciuda copleșitoare activități scriitoricești, a permanentei aprofundări a istoriei, a creării de romane a dus o epuizantă viață profesională. Stabilindu-se în Volânia, a fost inspector al școlilor superioare fără a fi plătit. A controlat corectitudinea modalităților de examinare, atitudinea cadrelor didactice față de elevi. A sprijinit financiar candidații mai săraci pentru școli, le cumpăra cărți, suporta cheltuielile legate de școală, iar pe unii chiar îi întreținea. Totuși întotdeauna găsea timp pentru scris. Numai în anul 1840 a scris 11 volume! De asemenea, a editat publicația lunară „Atheneum”, pleca cu regularitate în interes de servicii. Pe bună dreptate, Konrad Prószyński l-a numit „cel mai mare lucrător în literatura polonă”.

Adeseori, Kraszewski era chinat de boli, tusea și guturaiul ce reveneau, însoțite de edemul pulmonar, insomniile cronice, pietrele la rinichi, problemele cu vederea. Atunci căuta alinarea în opiu care îl ajuta să suporte povara nopților fără somn. Moartea i-a fost pricinuită de mai multe împrejurări. Slăbit de boală, Kraszewski a fost învinuit de spionaj de către guvernul prusac, pentru care a petrecut doi ani în fortăreața din Magdeburg. După ce a plătit răscumpărarea, s-a decis eliberarea scriitorului bolnav care, vrând să își amelioreze starea de sănătate, a plecat în sudul Europei unde a trăit experiența unui cutremur de pământ. La 19 martie 1887 a ajuns la Geneva unde a murit de pneumonie.

Pe baza numeroaselor romane, nuvele și scrisori poate fi reprodușă concepția despre lume a lui Kraszewski privitoare la proprietățile funciare, sistemul feudal, lupta pentru independență, puritatea limbii materne sau aversiunea față de cosmopolitismul nobilimii. Ca publicist, cât a fost redactorul publicației „Gazeta codzienna” (mai

związane ze stanowczym stanowiskiem pisarza we wspomnianych kwestiach: „Nie był mężem politycznym Kraszewski – był wielkim pisarzem”. Oczywiście, można ze stwierdzeniem tym dyskutować. Poza powieściami społecznymi, do spuścizny po nim należy 99 powieści historycznych, których stworzenie wymagało żmudnej pracy, korzystania z tekstów źródłowych, przeszukiwania archiwów, kronik, annałów, czytania pamiętników, prywatnych korespondencji, ale także poznawania anegdot czy opowieści, jakie krążyły wśród szlachty. Podziw może budzić ogromne przedsięwzięcie Kraszewskiego, polegające na ujęciu w powieściach całej historii Polski. Pisanie cyklu rozpoczął w wieku 63 lat. Pierwsza była „Stara Baśń”, dotycząca czasów najdawniejszych, plemiennych zależności i pogaństwa. Później pojawiły się kolejne: „Lubonie”, „Bracia Zmartwychwstańcy” czy „Masław” (razem 29 tytułów). Do zakończenia wielkiego dzieła zabrakło Kraszewskiemu czasu, czasu na dwa ostatnie stulecia.

Miejmy nadzieję, że Rok Józefa Ignacego Kraszewskiego stanie się pretekstem do sięgnięcia do największego dzieła pisarza, jego ogromnej, ciekawej spuścizny literackiej. Książek takich, jak „Ulana”, „Latarnia Czarnoksiężka”, „Hrabina Cosel” czy „Maleparta”, które swoją interesującą fabułą, charakterystycznymi postaciami czy dynamicznymi wątkami mogłyby zainspirować reżyserów i scenarzystów. Ekranizacje i adaptacje powieści Kraszewskiego, czego przykładem jest „Stara Baśń” Hoffmana, odniosłyby zapewne nie mniejszy sukces niż pierwowzory.

Małgorzata Kula

târziu „Gazeta polonă”), a intrat în dizgrația unor cercuri ca partizan al asimilării evreilor sau critic al partidului conservator. Atunci a primit numeroase scrisori și a fost ținta multor șicane. Și după moarte s-au exprimat opinii destul de subiective legate de poziția fermă a scriitorului în chestiunile amintite. „Kraszewski nu a fost un bărbat politic – a fost un mare scriitor”. Bineînțeles, acest lucru poate fi discutat. În afara romanelor sociale, ne-a lăsat moștenire 99 de romane istorice, crearea acestora presupunând o muncă laborioasă, folosirea izvoarelor, căutări în arhive, cronici, anale, lectura unor memorii, a corespondenței personale, dar și cunoașterea anecdotelor sau a povestirilor ce circulau între nobili. Poate trezi admirație uriașă întreprindere a lui Kraszewski bazată pe prezentarea, în romane, a întregii istorii a Poloniei. A început scrierea ciclului la vârsta de 63 de ani. Primul a fost „Stara Baśń” („Vechiul Basm”) privitor la cele mai vechi timpuri, la relațiile tribale și păgânism. Apoi au apărut „Lubonie”, „Bracia Zmartwychwstańcy” („Frații Ordinului Învierii”) sau „Masław” (în total 29 de titluri). Ca să termine marea operă, lui Kraszewski i-a lipsit timpul pentru ultimele două secole.

Sperăm că Anul lui Józef Ignacy Kraszewski va deveni un pretext pentru a ajunge la cea mai mare operă a scriitorului, la uriașă, interesanta moștenire literară. Cărți ca „Ulana”, „Latarnia Czarnoksiężka” („Farul Magic”), „Hrabina Cosel” („Contesa Cosel”) sau „Maleparta” care, prin interesanta lor fabulă, figurile caracteristice sau dinamismul acțiunii, ar putea inspira pe regizori și scenariști. Ecranizările și adaptările romanelor lui Kraszewski, exemplu fiind „Stara Baśń” a lui Hoffman, ar avea același succes ca originalele.

Trad. St. Iachimovschi

EROII AERULUI ROMÂNI ȘI POLONEZI LA MICHAŁOWICE

Se știe că în perioada interbelică relațiile de colaborare dintre armatele română și polonă au fost dintre cele mai strânse, aspecte larg dezbătute la simpozioanele organizate de mai bine de un deceniu la Suceava sub auspiciile Uniunii Polonezilor din România. Încă din 1930, prințul Nicolae al României, având funcția de inspector general de aviație, a efectuat o vizită în Polonia pentru a se documenta în legătură cu posibilitățile de colaborare dintre cele două țări fiind primit și de mareșalul Józef Piłsudski.

În toamna anului 1936 se afla în faza de finalizare un acord comercial de import din țara prietenă a unui lot de avioane din seria Żubr (Zimbrul), urmând ca acestea

RUMUŃSCY I POLSCY POWIETRZNI BOHATEROWIE Z MICHAŁOWIC

Wiadomo, że w okresie międzywojennym współpraca między armiami rumuńską i polską była bardzo ścisła, o czym szeroko debatuje się od ponad dziesięciu lat w Suczawie, na sympozjach organizowanych pod auspicjami Związku Polaków w Rumunii. Już w 1930 r. książę Rumunii Nicolae, pełniący funkcję generalnego inspektora lotnictwa, złożył wizytę w Polsce w celu zapoznania się z możliwościami współpracy między obydwojoma krajami i został przyjęty przez marszałka Józefa Piłsudskiego.

Jesienią 1936 r. znajdowało się w fazie końcowej porozumienie handlowe odnośnie importu z zaprzyjaźnionego kraju partii samolotów z serii Żubr, które miały

să treacă prin probele care se fac cu acest prilej. În zborul de întoarcere spre aeroportul Okęcie, în localitatea Michałowice au decedat, la 7 noiembrie 1936, locotentul comandor Mihail Pantazi și căpitanul inginer Roman Popescu, împreună cu doi camarazi polonezi: Jerzy Rzewnicki și Jerzy Szrajser. În presa românească și poloneză s-a scris mult despre nefericitul eveniment. Pentru a cinsti jertfa celor patru aviatori implicați în accident, autoritățile din cele două țări au ridicat un monument pe soclul căruia s-a aflat amplasată placa cu următoarea inscripție:

MAM - FARR - ARPA
CERCUL AEROTECHNIC DIN ROMÂNIA
ÎNCHINĂ PIOSUL LOR OMAGIU
DISTINȘILOR AVIATORI ȘI
TECHNICENI JERTFIȚI PE
ALTARUL ȘTIINȚEI AERONAUTICE
LA 7 XI 1936
LT. C-DOR. MIHAIL PANTAZI
ING. AV. JERZY RZEWNICKI
CPT. ING. ROMAN POPESCU
SECR. TECH. JERZY SZRAJER

Monumentul a fost realizat la București, din fier forjat, sub forma unei troițe, de elevii Liceului Industrial „Carol al II-lea”. La dezvelirea monumentului (21 noiembrie 1938) a participat o delegație română, în frunte cu profesorul Politehnicii bucureștene Germani și reprezentantul aviației, col. Davidescu. Din partea autorităților militare poloneze, au fost prezenți generalul T. Kutrzeba și generalul A. Rayski. Au fost evocate raporturile de prietenie româno-polone statornicite în perioada interbelică, subliniindu-se că prezența aviatorilor români pe cerul Poloniei era tocmai pentru a proba motoarele Żubr (Zimbrul) ale mașinii de zbor. În anul 1937 a avut loc vizita la București a președintelui Poloniei Ignacy Moscicki și a regelui Carol al II-lea și a urmașului Tronului, Voievodul Mihai I în Polonia. De aici și mesajul întipărit în memoria contemporanilor pe care îl găsim în cuvintele rostite de

prejși próby, jakie należało wykonać przy takiej okazji. W czasie lotu powrotnego z lotniska Okęcie, w miejscowości Michałowice, w dniu 7 listopada zginęli porucznik komandor Mihail Pantazi i kapitan inżynier Roman Popescu wraz z dwoma polskimi kolegami Jerzym Rzewnickim i Jerzym Szrajserem. W prasie rumuńskiej i polskiej napisano wiele o tym nieszczęśliwym wydarzeniu. Aby uczcić czterech lotników, którzy zginęli w wypadku, władze obu krajów postawiły pomnik, na cokole którego znajduje się tablica z następującym napisem:

MAM-FARR-ARPA
KOŁO AEROTECHNICZNE
— RUMUNII —
SKŁADAJĄ SWÓJ NAJGŁĘBSZY
HOD WYBITNYM LOTNIKOM I
TECHNIKOM KTÓRZY SIĘ
POŚWIĘCILI NA OLTARZU WIEDZY
LOTNICZEJ DNIA 7 XI 1936
MJR.PIL.MIHAIL PANTAZI
INŻ.PIL.JERZY RZEWNICKI
KPT.INŻ. ROMAN POPESCU
SEKR.TECHN. JERZY SZRAJER

Pomnik został wykonany w Bukareszcie przez uczniów Liceum Przemysłowego im. „Karola II” z kutego żelaza, w formie krzyża. Przy odsłonięciu pomnika (21 listopada 1938 r.) wzięła udział rumuńska delegacja na czele z profesorem Germani z bukaresztańskiej Politehniki i przedstawicielem lotnictwa pułkownikiem Davidescu. Ze strony polskich władz wojskowych obecni byli generał T. Kutrzeba i generał A. Rayski. Przypomniano o przyjacielskich stosunkach rumuńsko-polskich, utrwalonych w okresie międzywojennym, podkreślając, że obecność na polskim niebie lotników rumuńskich miała za zadanie wypróbowanie silników Żubr do samolotów. W roku 1937 miała miejsce w Bukareszcie wizyta prezydenta Polski Ignacego Mościckiego i w Polsce króla Karola II z następcą tronu Wojewodą Michałem I. Stąd i przesłanie wyryte w pamięci współczesnych, które znajdujemy w słowach wygłoszonych przez

cunoscutul general Rayski, la dezvelirea monumentului: „Moartea acestor aviatori a lăsat urme adânci, iar sângele lor a întărit și mai mult relațiile dintre Polonia și România, ale căror simbol îl constituie acest monument”.

După 1990 mai ales monumentul s-a deteriorat, uimitoare fiind starea jalnică în care ajunsese în ultimii ani, sesizată și pe internet. Conducerea comunității din Michałowice a trecut în ultimul timp la reabilitarea lui, reușindu-se la a 75-a aniversare de la tragicul eveniment să capete o nouă înfățișare, după restaurare. Festivitatea de (re)inaugurare a avut loc la 7 noiembrie 2011, marcându-se și 75 de ani de la nefericitul accident aviatic. Prezent la (re)dezvelirea recentă a monumentului, ministrul Stanisław Ciecchanowski, șef al Oficiului pentru combatanți și persoane represionate, aducând în memorie evenimentele care s-au desfășurat după inaugurarea din 1937, cu referire și la primirea celor aproape 100 000 de refugiați polonezi în România la declanșarea războiului a spus: „Pe meleagurile din Michałowice, cu o istorie atât de zbuciumată, vom avea o bucățică de pământ românesc (strada pe care se află monumentul se numește Strada Română). Ne amintim de frontiera româno-polonă, o graniță pașnică. În 1939 peste această graniță, prin Zaleszczyki, Kutry s-a retras în România armata poloneză. În aceste momente mulțumim României pentru primirea polonezilor, după înfrângerea din septembrie”.

Nicolae Mareș

znanego generała Rayskiego w czasie odsłonięcia pomnika: „Śmierć tych lotników zostawiła głębokie ślady, a ich krew wzmocniła jeszcze bardziej stosunki między Polską i Rumunią, których symbolem jest ten pomnik”.

Po 1990 r. pomnik ulegał degradacji, jego stan w ostatnich latach był opłakany, na co zwrócono uwagę także w Internecie. Władze gminy Michałowice przystąpiły w ostatnim czasie do jego rehabilitacji nadając mu, po odnowieniu, nowy wygląd z okazji 75. rocznicy tragicznego wydarzenia. Uroczystości (re)inaguracyjne miały miejsce 7 listopada 2011 r., podkreślając 75 lat od nieszczęśliwego wypadku lotniczego. Obecny na powtórnym odsłonięciu pomnika minister Stanisław Ciecchanowski, kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, przypominając wydarzenia, które miały miejsce po inaguracji w 1937 r. w odniesieniu do przyjęcia przez Rumunię, po wybuchu wojny, prawie 100 tys. polskich uchodźców, powiedział: „Na ziemi michałowickiej, o tak burzliwej historii, będziemy mieli część ziemi rumuńskiej (ulica, na której znajduje się pomnik nazywa się Ulica Rumuńska). Wspominamy granicę rumuńsko-polską, granicę pokojową. W 1939 r. przez tę granicę, przez Zaleszczyki, Kutry wycofała się do Rumunii armia polska. W tych chwilach dziękujemy Rumunii za przyjęcie Polaków po klęsce wrześniowej”.

Tłum. B. Breabăn

RECENZII

RECENZJE

KAROL WOJTYŁA (PAPA IOAN PAUL AL II-LEA)

„LA IZVOARELE REÎNNOIRII: STUDII DESPRE ACTUALIZAREA CONCILIULUI VATICAN II”

În amintirea zilei solemne a inaugurării pontificatului papei Ioan Paul al II-lea, 22 X în anul domnului 2011, pr. prof. dr. Eduard Ferent a făcut un minunat dar bisericii noastre locale din România, traducând din limba italiană cartea „La izvoarele reînnoirii” al cărei autor este însuși Karol Wojtyła.

În amintirea zilelor de 1 mai 2011 când papa Benedict al XVI-lea l-a proclamat fericit pe predecesorul său Ioan Paul al II-lea și a vizitei cardinalului Stanisław Dziwisz la Seminarul din Iași, care a dăruit o relicvă prețioasă a celui beatificat, pr. dr. Eduard Ferent, a dorit

KAROL WOJTYŁA (PAPIEŻ JAN PAWEŁ II)

„U PODSTAW ODNOWY: STUDIUM O REALIZACJI VATICANUM II”

Wspominając uroczysty dzień inaguracji pontyfikatu papieża Jana Pawła II, 22 października Roku Pańskiego 2011, ks. prof. dr. Eduard Ferent ofiarował lokalnemu Kościołowi w Rumunii wspaniały dar, tłumacząc z języka włoskiego książkę „U podstaw odnowy”, której autorem jest sam Karol Wojtyła.

Odnosząc się do dnia 1 maja 2011 r., kiedy to papież Benedykt XVI ogłosił błogosławionym swojego poprzednika Jana Pawła II i do wizyty kardynała Stanisława Dziwisza w Seminarium w Jassach, gdzie pozostawił drogocenną relikwię beatyfikowanego, ks. prof.

să întipărească aceste evenimente în memoria noastră prin traducerea cărții de față scrise în anul 1972 pe când Wojtyła era Cardinal de Cracovia. Această lucrare este cu atât mai valoroasă cu cât din toamnă, la îndemnul Sfântului Părinte Benedict al XVI-lea, vom celebra anul credinței care sărbătorește 50 de ani de la inaugurarea Conciliului Vatican II la care a participat, încă din prima zi, Karol Wojtyła împreună cu cardinalul de Varșovia, primatul mileniului, Stefan Wyszyński.

Studii despre actualizarea Conciliului Vatican II – în afară de introducere și concluzie – cuprinde trei părți: prima, care explică semnificația fundamentală a inițierii conciliare, constituind o amplă introducere în analiză, care este propusă în celelalte două părți succesive, părți care tratează respectiv despre formarea conștiinței și despre atitudinii. Opera în ansamblul ei se prezintă ca un fel de sinteză a aspectelor principale ale doctrinei conciliare. În primul rând autorul a evidențiat problematica documentelor ecleziale, adică cele despre Constituția dogmatică, despre Biserică și despre Constituția pastorală a Bisericii în lumea contemporană. Celorlalte documente le-a atribuit un rol proporțional cu funcția pe care o au în ansamblul învățaturii conciliare ne spun în prezentarea cărții Adam Kubis și Stanisław Nagy.

În introducere citim că autorul, Karol Wojtyła, dedică această lucrare îndeosebi celor care îl ajută cu generozitate și colaborează cu el, ca episcop pentru actualizarea Conciliului Vatican II. Tot din introducere aflăm că „un episcop care a participat la Conciliu se simte dator față de el. Participând activ timp de 4 ani și elaborându-i textele, ei înșiși (cei care au participat) au fost deopotrivă îmbogățiți spiritualmente în virtutea Conciliului pe care-l trăiau. Astfel au contractat o datorie față de Duhul Sfânt, față de Duhul lui Cristos. Episcopii, membrii Colegiului, care au moștenit de la apostoli promisiunea făcută de Cristos în Cenacol, sunt obligați în mod particular să fie conștienți de datoria contractată „cu cuvântul Duhului Sfânt”, deoarece ei au fost cei care au tradus în limbaj uman cuvântul lui Dumnezeu. Această exprimare, în măsură în care este umană, poate fi imperfectă și poate să rămână deschisă formulărilor din ce în ce mai precise, dar, în același timp, este autentică, deoarece conține tocmai ceea ce „Duhul a spus Bisericii” într-un moment istoric determinant.

Conștiința datoriei față de Conciliu este unită cu exigența de a da un răspuns ulterior. Credința ne cere acest lucru. Aceasta, de fapt, prin esența ei, este un răspuns dat Cuvântului lui Dumnezeu, la ceea ce Duhul spune Bisericii.

Astfel s-a născut această carte care trebuie să prindă viață în noi înșine, care vom depune efortul de a o citi, a o aprofunda. Noi polonezii din România nu

Eduard Ferent pragnut utrwalić w naszej pamięci te wydarzenia poprzez przekład wspomnianej książki, napisanej w 1972 r., kiedy Wojtyła był kardynałem w Krakowie. Praca ta jest tym wartościowsza, gdyż od jesieni, na wezwanie Ojca Świętego Benedykta XVI, będziemy celebrować Rok Wiary, obchodząc 50. rocznicę inauguracji Soboru Watykańskiego II, w którym, od pierwszego dnia, wziął udział Karol Wojtyła wraz z kardynałem z Warszawy – Prymasem Tysiąclecia Stefanem Wyszyńskim.

Studium o realizacji Vaticanum II – oprócz wprowadzenia i wniosków – obejmuje trzy części: pierwsza, wyjaśniająca podstawowe znaczenie zainicjowania soboru, stanowi obszernie wprowadzenie do analizy, która przeprowadzona jest w pozostałych dwóch częściach, traktujących odpowiednio o formowaniu świadomości i o postawach. Dzieło w swoim całościu jest syntezą głównych myśli doktryny soborowej. W pierwszym rzędzie autor uwypuklił problematykę dokumentów eklesjastycznych, czyli tych o Konstytucji dogmatycznej, o Kościele i o Konstytucji duszpasterskiej Kościoła w współczesnym świecie. Do pozostałych dokumentów odniósł się proporcjonalnie do roli, którą spełniają w całości nauki soborowej – mówią w prezentacji książki Adam Kubis i Stanisław Nagy.

We wstępie czytamy, że autor, Karol Wojtyła, dedykuje tę książkę szczególnie tym, którzy z wielkodusznością pomagają i współpracują z nim jako biskupem w celu realizacji Soboru Watykańskiego II. Także ze wstępu dowiadujemy się, że „biskup, który brał udział w Soborze czuje się odpowiedzialny za niego”. Uczestnicząc aktywnie przez cztery lata i opracowując jego teksty, oni sami (ci, którzy brali udział) wzbogacili się duchowo z tytułu Soboru, który przeżywali. W ten sposób zaciągnęli dług wobec Ducha Świętego, wobec Ducha Chrystusa. Biskupi, członkowie Kolegium, którzy odziedziczyli od apostołów obietnicę daną przez Chrystusa w Wieczerniku, są zobowiązani w sposób szczególny do bycia świadomymi obowiązku zaciągniętego „wobec słowa Ducha Świętego”, ponieważ oni przetłumaczyli na ludzki język Słowo Boże. To wyrażenie może być niedoskonałe i może prowadzić do sformułowań coraz bardziej precyzyjnych i jednocześnie jest autentyczne, ponieważ zawiera właśnie to, co „Duch powiedział Kościołowi” w pewnym momencie historycznym.

Świadomość obowiązku wobec Soboru jest zjednoczona z wymogiem, aby na niego później odpowiedzieć. Wiara żąda tego od nas. Jest to faktycznie, przez jej istotę, odpowiedź dana Słowu Bożemu na to, co Duch mówi Kościołowi.

W ten sposób narodziła się ta książka, która powinna zaowocować w nas samych, którzy będziemy ją czytać i zgłębiać. Nam, Polakom z Rumunii, pozostaje dzie-

avem decât să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru cel care a rămas profund întipărit în conștiința noastră prin vizita sa în România în anul 1999.

Lectura acestei cărți ne va cuceri, spune prof. Eduard Ferent, deoarece ne vom întâlni cu Fericitul Ioan Paul al II-lea care, la fiecare pagină, cu mărturia sa de credință, de iubire și de curaj apostolic, însoțită de o mare încercătură umană, ne va ajuta să nu ne temem de a ne declara creștini, de a aparține Bisericii și de a vorbi despre Evanghelie.

Primind această carte, am simțit la rândul meu datoria de a o prezenta în revista „Polonus”. Cu atât mai mult cu cât prezența Fericitului Papă Ioan Paul al II-lea la Poiana Micului, prin relic-

va lăsată de cardinalul Stanisław Dziwisz bisericii al cărei patron este însuși Fericitul Papă și vizita cardinalului Stanisław Dziwisz în Bucovina, la Poiana Micului, Cacica și Solonețu Nou, a adus o mare bucurie în inimile noastre. Cred că această carte ni-l va apropia, într-adevăr, mai mult pe iubitul nostru papă și va fi și pentru noi o încoronare a acestor evenimente atât de intens trăite de polonezii din România.

Pr. Marius Bucevski

kować Bogu za Tego, który odcisnął głębokie piętno w naszej świadomości swoją wizytą w Rumunii w 1999 r.

Lektura tej książki pochłonie nas, mówi prof. Eduard Ferent, ponieważ na każdej stronie spotykamy się z Błogosławionym Janem Pawłem II, z Jego wyznaniem wiary, z Jego miłością i odwagą apostołską, połączoną z wielkim ładunkiem człowieczeństwa, który pomoże nam nie bać się zadeklarować, że jesteśmy chrześcijanami, że należymy do Kościoła i mówimy o Ewangelii.

Po otrzymaniu tej książki czułem obowiązek, aby zaprezentować ją na łamach czasopisma „Polonus”. Tym bardziej, że obecność Błogosławionego Papieża Jana Pawła II w Pojanie Mikuli poprzez relikwię pozosta-

wioną przez kardynała Stanisława Dziwisza kościołowi, którego jest patronem sam Błogosławiony Papież oraz wizyta kardynała Stanisława Dziwisza na Bukowinie, w Pojanie Mikuli, Kaczyce i Nowym Sołońcu, wniosła wiele radości do naszych serc. Wierzę, że książka ta bardziej nam przybliży naszego ukochanego papieża i będzie dla nas ukoronowaniem tych wydarzeń, które były tak intensywnie przeżywane przez Polaków z Rumunii.

Thum. B. Breabăn

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

www.dompolski.ro

redactia_polonus@yahoo.com

ISSN 1223-4192

Redaktor naczelny: *Stanisława Jakimowska*

Redagowany przez/Redactat de:

Kazimierz Longier (KL)

– redaktor techniczny

Barbara Breabăn

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska-Marculeac

Pismo wydane dzięki pomocy

Departamentu Relacji

Międzyetnicznych.

Revistă editată cu sprijinul

Departamentului pentru

Relații Interetnice.

Tipografia:

Zadanie realizowane w ramach zlecenia przez Kancelarię Senatu zadań w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą w 2012 r. dzięki pomocy Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

Zdjęcia na okładkach i do artykułu ŚWIĘCONE: KL

